

سرشناسه:	عالمی نژاد مازندرانی، موسی، ۱۳۱۳ -
عنوان و نام پدیدآور:	گل‌واژه‌هایی از قرآن و احادیث معصومین (ع): اخلاقی، اجتماعی، تربیتی، هدایتی، موعظتی / موسی عالمی نژاد مازندرانی.
مشخصات نشر:	قم: نشر معارف، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری:	۳۳۶ ص
شابک:	978-964-531-732-2
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبأ
یادداشت:	کتابنامه: ص ۳۳۶ - ۳۲۹؛ همچنین به صورت زیرنویس
موضوع:	قرآن - اخلاق
موضوع:	احادیث اخلاقی
موضوع:	احادیث شیعه - قرن ۱۴
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۲ گ۸ ع۱۴ / BP۲۴۸
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷.۴۱
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۳۰۵۱۹۱

گل‌واژه‌هایی از

قرآن و احادیث معصومین علیهم‌السلام

اخلاقی، اجتماعی، تربیتی، هدایتی، موعظتی

www.ketab.ir

حجت‌الاسلام حاج شیخ موسی عالمی‌نژاد مازندرانی

کلواژه‌هایی از قرآن و احادیث معصومین (ع)
اخلاقی، اجتماعی، تربیتی، معنوی، موعظتی

نویسنده: موسی عالمی‌نژاد مازندرانی

ویراستار: امیرعباس رجبی

بازبین‌نهایی: سید سعید روحانی

طراح جلد: سید علی روحانی

صفحه‌آرا: اعظم یزدلی

ناشر: دفتر نشر معارف

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۱ - ۷۳۲ - ۲

کلیه حقوق برای نویسنده محفوظ است.

مرکز بخش:

تلفن: ۰۹۱۱۳۵۲۱۶۹۰

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۳
فصل اول: آداب معاشرت	۱۷
چگونگی برخورد با دیگران	۱۷
۱. آداب راه رفتن	۱۸
۲. آداب سخن گفتن	۲۰
۳. آداب معاشرت	۲۱
شعری از سعدی درباره تواضع	۲۳
فصل دوم: آداب مهمان	۲۵
۱. میهمان نوازی	۲۶
۲. رعایت سادگی در پذیرایی از مهمان	۲۷
۳. حق میهمان	۲۹
۴. وظایف میهمان	۳۱
ابیاتی چند در این باره	۳۲
فصل سوم: آمال و آرزوهای دراز	۳۵
اشعاری از سید فاضل شاه طاهر به نقل از کشکول بهایی	۴۰

فصل چهارم: آزمایش الهی	۴۳
عمومی بودن آزمایش خدا	۴۴
رمز موفقیت در امتحان	۴۵
اشعاری از جوهری	۴۸
فصل پنجم: اخلاص در عمل	۴۹
ویژگی مخلص	۵۳
اشعاری از مولوی	۵۵
فصل ششم: مؤمنان برادر یکدیگرند	۵۷
اهمیت محبت اسلامی	۵۸
اشعاری درباره مسلمان و فرزندان یتیمشان	۶۳
فصل هفتم: امر به معروف و نهی از منکر	۶۵
اشعاری از پروین اعتصامی	۶۸
فصل هشتم: انفاق و صدقه در اسلام	۷۱
فصل نهم: اهمیت حقوق خانواده	۷۹
حقوق خانواده و اهمیت آن	۸۰
اشعاری از یغمایی	۸۴
اشعاری از اوحدی مراغه‌ای	۸۴
فصل دهم: ایمان و سعی در عمل	۸۵
ایمان توأم با عمل صالح	۸۵
روایات مربوط به ایمان	۸۷
روایات مربوط به عمل صالح	۸۸
اشعاری از شیخ بهایی درباره سعی در عمل	۹۱
اشعاری از سعدی	۹۲
فصل یازدهم: انسان و مقام با عظمتش در جهان هستی	۹۳
انسان، گل سرسید موجودات	۹۳

۹۴.....	مقام با عظمت انسان در جهان هستی.....
۹۵.....	چند حدیث در باره عظمت انسان.....
۹۷.....	اشعار سعدی درباره مقام والای انسان.....
۹۹.....	فصل دوازدهم: پیامبر و وحی.....
۱۰۲.....	چند روایت درباره مسئله وحی.....
۱۰۴.....	چگونگی تلقی وحی پیامبران.....
۱۰۴.....	چیستی هدف وحی.....
۱۰۴.....	تفاوت وحی با الهام.....
۱۰۵.....	اشعاری از سعدی در منقبت حضرت محمد ﷺ.....
۱۰۷.....	فصل سیزدهم: اهمیت حق و باطل و شناخت آنها.....
۱۰۸.....	شناخت حق و باطل.....
۱۱۰.....	مصادیق حق.....
۱۱۱.....	موانع پذیرش حق و ترجیح باطل.....
۱۱۱.....	قضات جهنمی و بهشتی.....
۱۱۳.....	فصل چهاردهم: تقوا.....
۱۱۳.....	ارزش‌های راستین و کاذب.....
۱۱۳.....	اشعاری از پروین اعتصامی درمورد تقوا.....
۱۲۱.....	فصل پانزدهم: تهذیب نفس و اهمیت آن.....
۱۲۴.....	چند روایت.....
۱۲۵.....	اقسام نفس در قرآن.....
۱۲۷.....	محاسبه نفس.....
۱۲۷.....	مسخره‌های دنیا.....
۱۲۸.....	تأثیر شهوت بر نفس.....
۱۲۹.....	اشعار سعدی در مورد طینت پاک.....
۱۳۱.....	فصل شانزدهم: تعلیم و تربیت دینی.....
۱۳۴.....	اشعاری در منقبت حضرت محمد.....
۱۳۵.....	فصل هفدهم: تهمت زدن مسلمان.....

فصل هجدهم: تواضع و فروتنی.....	۱۳۹
اشعاری درباره عظمت بندگی کردن انسان در برابر خداوند.....	۱۴۴
اشعاری از سعدی درباره فروتنی و تواضع.....	۱۴۴
فصل نوزدهم: تکبر و غرور.....	۱۴۵
عوامل چیرگی شیطان به سبب گناه.....	۱۴۹
اشعاری از سعدی در مورد کبر و خودپسندی.....	۱۵۰
اشعاری از وحشی بافقی.....	۱۵۱
فصل بیستم: حج و اهمیت آن.....	۱۵۳
امتیازات خانه کعبه.....	۱۵۴
برخی از آثار و مناسک مسجدالحرام و کعبه.....	۱۵۵
اهمیت و فضیلت حج و زیارات.....	۱۵۹
فصل بیست‌ویکم: حرص و طمع.....	۱۶۳
چند نکته.....	۱۶۳
اشعاری در بی‌اهمیتی دنیا.....	۱۶۷
اشعاری در ناپسندی حرص و طمع.....	۱۶۸
فصل بیست‌ودوم: حسد و بخل.....	۱۶۹
آثار حسد.....	۱۷۰
اشعاری از مولوی درباره حسد.....	۱۷۳
اشعاری درباره حسد از شفیعی مازندرانی.....	۱۷۳
فصل بیست‌وسوم: حقوق والدین.....	۱۷۵
نکته‌هایی در مورد احترام به پدر و مادر.....	۱۷۵
اشعاری از ایرج میرزا درباره مادر.....	۱۸۱
اشعاری در زحمات مادر.....	۱۸۲
اشعاری در عظمت مادر.....	۱۸۲
فصل بیست‌وچهارم: حقوق و پیوند رحم یا صله رحم.....	۱۸۳

فصل بیست و پنجم: رعایت امانت و عدالت اجتماعی.....	۱۹۱
اهمیت امانت و عدالت در اسلام.....	۱۹۳
فصل بیست و ششم: حکومت عدل جهانی.....	۱۹۷
نکته‌ها.....	۱۹۸
چند حدیث درباره امام زمان علیه السلام	۲۰۱
اشعاری درباره انتظار فرج.....	۲۰۲
اشعار سید رضا مؤید خراسانی در استغاثه به امام مهدی علیه السلام	۲۰۲
فصل بیست و هفتم: دانش و مقام دانشمند.....	۲۰۳
شان نزول آن.....	۲۰۶
مقام علما و دانش‌مندان.....	۲۰۷
مقام شفاعت.....	۲۰۸
هم‌نشینی با عالم.....	۲۰۹
اشعاری در عظمت علم و عالم.....	۲۱۱
اشعاری در مدح علم و ذم جهل.....	۲۱۱
فصل بیست و هشتم: دنیادوستی و مذمت آن.....	۲۱۳
چند روایت در مذمت دنیا.....	۲۱۵
شش جمله مهم پیامبر صلی الله علیه و آله به امام علی علیه السلام	۲۱۸
اشعاری از ابوسعید ابوالخیر درباره دنیا و عمر انسانی.....	۲۱۸
اشعاری در بی‌اعتباری دنیا.....	۲۱۸
اشعاری از باباطاهر.....	۲۱۹
فصل بیست و نهم: دروغ و مذمت آن.....	۲۲۱
زشتی دروغ از نگاه روایات.....	۲۲۱
چگونگی عذاب دروغ‌گو.....	۲۲۵
رسوایی یک ادعای دروغ.....	۲۲۶
اشعاری از فردوسی.....	۲۲۶
اشعاری از مولوی در باره شهادت اجزای بدن انسان در روز محشر.....	۲۲۷

فصل سی‌ام: روزه و اهمیت آن	۲۲۹
چند نکته درباره روزه	۲۲۹
اقسام روزه	۲۳۰
در ورودی بهشت روزه‌داران	۲۳۱
روزه‌داران، شفیعان قیامت	۲۳۲
فضیلت روزه	۲۳۲
اشعاری از سید محمد شفیع درباره روزه	۲۳۳
فصل سی‌ویکم: دعا و توسل و اهمیت آنها	۲۳۵
چگونگی آرامش دل با یاد خدا	۲۳۵
عوامل خیرانی و بریشانی	۲۳۶
اشعاری از ابوسعید انصاری	۲۴۱
فصل سی‌ودوم: دوستی با اهل بیت (ع)	۲۴۳
شان نزول آیه	۲۴۳
روایاتی درباره دوستی با اهل بیت (ع)	۲۴۴
اشعاری از صدقی در مدح امام علی (ع)	۲۴۶
شعری از سید حمیری در وصف امام علی (ع)	۲۴۷
فصل سی‌وسوم: شهادت و اهمیت آن	۲۴۹
شهیدان، شفیعان روز محشر	۲۵۲
تجارت میان خدا و مؤمنان	۲۵۲
دنیا، تجارتخانه اولیای خدا	۲۵۴
فصل سی‌وچهارم: صبر و مقام صابران	۲۵۵
رابطه صبر و ارزش‌های اعتقادی و اخلاقی	۲۵۵
اقسام صبر	۲۵۷
نشانه‌های صابران	۲۵۸
سیره امام صادق (ع) در برابر دشواری‌ها	۲۵۹
صبر و تحمل، رمز موفقیت	۲۶۰

اشعاری درباره صبر و اهمیت آن ۲۶۲

اشعاری دیگر در مورد صبر ۲۶۲

فصل سی و پنجم: توبه و پشیمانی از گناه ۲۶۳

شان نزول ۲۶۳

باز بودن راه توبه ۲۶۶

اشعاری در مورد خطاب پروردگار به بندگان گنهکار ۲۶۹

اشعاری درباره الطاف خداوند نسبت به بنده خود ۲۶۹

اشعاری در مورد توبه ۲۶۹

فصل سی و ششم: اهمیت نماز ۲۷۱

دستور خدا به پیامبر ﷺ ۲۷۱

اهمیت نماز در روایات ۲۷۳

پیامدهای نماز ۲۷۴

حضور قلب در نماز ۲۷۶

اشعاری از باباطاهر ۲۷۸

اشعاری درباره اهمیت نماز ۲۷۹

فصل سی و هفتم: عبرت‌گیری از تاریخ ۲۸۱

اشعار سعدی در بی‌اعتباری دنیا ۲۸۵

اشعاری دیگر درباره عبرت بودن بدن مرده انسان ۲۸۶

اشعاری درباره بی‌وفایی دنیا ۲۸۶

فصل سی و هشتم: وفای به عهد ۲۸۷

فلسفه احترام به عهد و پیمان ۲۸۷

توجه ائمه به نذر و پیمان دشمنان ۲۹۲

اشعاری از فردوسی ۲۹۳

اشعاری از نظامی گنجوی ۲۹۳

اشعاری از مولوی ۲۹۴

فصل سی و نهم: مذمت ظلم و ستمگری.....	۲۹۵
عاقبت حجاج ستمگر.....	۳۰۰
اشعاری از آیتی بیرجندی درباره ظلم ستمگران.....	۳۰۳
فصل چهلیم: اهمیت حقوق همسایگان.....	۳۰۵
اشعاری در مورد نیکی کردن به هم‌نوعان.....	۳۱۰
فصل چهل و یکم: مذمت گناه و گناهکار.....	۳۱۱
معیار گناهان کبیره و صغیره.....	۳۱۱
تبدیل گناه صغیره به کبیره.....	۳۱۳
داروی گناهان.....	۳۱۶
اشعاری درباره گناه.....	۳۱۷
اشعاری در بیان اعتبار دنیا و کمی عمر.....	۳۱۷
اشعاری درباره مرگ و بی‌خبری انسان‌ها.....	۳۱۷
اشعاری از باباطاهر عریان.....	۳۱۷
فصل چهل و دوم: اهمیت حلم و بردباری.....	۳۱۹
فصل چهل و سوم: اهمیت احسان و ایثار و عفو.....	۳۲۳
ویژگی شحیح.....	۳۲۵
فتح مکه و گذشت پیامبر (ص).....	۳۲۸
اشعاری از ابن‌یمین.....	۳۳۰
فصل چهل و چهارم: اهمیت توکل و تسلیم.....	۳۳۱
حقیقت توکل.....	۳۳۱
ترک تلاش و مستجاب نشدن دعا.....	۳۳۲
عدم شکایت تسلیم‌شدگان.....	۳۳۴
مقام اهل رضا و تسلیم.....	۳۳۵
توکل و دست‌نکشیدن از وسایل.....	۳۳۵
کناره‌نگرفتن از مردم.....	۳۳۶
منابع و مأخذ.....	۳۳۷

پیشگفتار

وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ^۱
هیچ تر و خشکی وجود ندارد، مگر اینکه در کتابی روشن اثبات
است.

قرآن شاهکار بزرگ آفرینش، سرچشمه جوشان معارف اسلامی، اقیانوس
بی‌کران هدایت عقول، سیراب‌کننده نفوس تشنه و بحالی‌ذات مقدس الهی
است. پیامبران و امامان معصوم علیهم‌السلام نیز برای ابلاغ رسالت و هدایت جامعه
واسطه بین پروردگار و مردم‌اند؛ چنان‌که خداوند می‌فرماید:

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ^۲
هیچ امتی نبوده، مگر اینکه در میان آنها هشداردهنده‌ای
گذشته است.

سپس پیامبر خاتم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و به تبع آن، ائمه معصومین علیهم‌السلام به‌عنوان جانشینان

۱. انعام (۶): ۵۹.

۲. فاطر (۳۵): ۲۴.

آن حضرت، هدایت مردم را برعهده داشتند و احکام دین اسلام را بدانها می‌رساندند. بهترین گواه این گفتار حدیث شریف ثقلین است. در این حدیث پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید:

أَيُّ تَارِكٍ فَيْكُمْ الثَّقَلَيْنِ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَبَدًا
وَ أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخِرِ كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ
إِلَى الْأَرْضِ وَ عِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي إِلَّا أَنَّهُمَا لَمْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا
عَلَى الْحَوْضِ^۱

من در میان شما دو چیز گران‌قدر به‌جای می‌گذارم. تا هنگامی که به این دو چنگ زنید، هرگز بعد از من گمراه نخواهید شد. یکی از آنها بزرگ‌تر از دیگری است، کتاب خداست که مانند ریسمان از آسمان به زمین کشیده شده است، و دیگر عترت و اهل بیت من. این دو از یکدیگر جدا نشوند تا در کنار حوض کوثر وارد شوند.

با توجه به این امر در ذهنم نقش بست که کتابی برگرفته از واژه‌های حیات‌بخش قرآن و احادیث که جنبه‌های اخلاقی، اجتماعی، هدایتی، تربیتی و موعظتی داشته باشد، انتخاب کنم و به رشته تحریر درآورم. کتاب حاضر را بدین شرح سامان دادم:

هر واژه‌ای از کلمات قرآنی را که به نظرم اهمیت داشته، به صورت یک فصل قرار داده، هر فصل را ابتدا با آیات قرآن و احادیث مربوط شرح و توضیح دادم و گاه با آیات و احادیث دیگر به بررسی آن پرداختم. در آخر نیز حکایت و

اشعار مناسبی به آنها افزودم. امیدوارم این مجموعه مورد پذیرش پروردگار و ائمه معصومین علیهم السلام بوده باشد. ثواب این تلاش ناچیز را به ارواح ائمه اطهار معصومین علیهم السلام، شیعیان مخلص و همچنین والدین و دیگر حق داران خود اهدا می کنم.

آمین یا رب العالمین.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

مازندران، نکا، موسی عالمی نژاد

۱۳ آبان ۱۳۹۳ ش / ۱۰ محرم ۱۴۳۶ ق